

13 Cîntece de Sabin V. Drăgoi

Temperament creator prolific, manifestat în formele spirituale ale culturii naționale, specificitatea lui Sabin V. Drăgoi s-a realizat în genurile cele mai diverse ale muzicii. Folclorul și tradițiile de artă românești i-au rodit creațiile numeroase, care s-au integrat ideal momentelor și etapelor evoluției școlii noastre de compoziție din perioada interbelică și pînă la sfîrșitul vieții (1968). Preocuparea de cîntecul vocal, în prelucrări corale sau cu acompaniament de pian, constituie un element organic al structurii complexe și originale a acestui artist căutător al unui anume echilibru între muzica populară și limbajul universal al muzicii.

Pentru Drăgoi a compune a însemnat mereu nu numai un act artistic, ci și o atitudine, o mișcare de idei, un curent, consolidat chiar prin declarații teoretice, de îmbogățire a orizontului spiritual românesc. Instinctul robust al originalității l-a condus pe compozitor, nu o dată, la crearea unor capodopere certe ale muzicii românești, dintre care ajunge să menționăm piesele corale, doinele pentru voce și pian, miniaturile folclorice pentru pian, *Diversiment rustic*, opera *Năpasta*, cu culminațiile sale atât de covârșitoare în momentele de dramă, spre a-i asigura un loc de seamă în arta noastră muzicală contemporană.

Ceea ce la germani s-a numit *Lied*, l-a atras și pe Sabin V. Drăgoi la începuturile sale de creație, sub forma unor cîntece, pe texte de poeți ce i-au reținut atenția, din care Editura muzicală a Uniunii compozitorilor din Republica Socialistă România a publicat un caiet de treisprezece piese. Între acestea, primele zece constituie un ciclu, bine conturat prin unitate, pe versurile lui Heinrich Heine, în talmăcirea poetului Șt. O. Iosif, celelalte fiind *Crizanteme* (Victor Eftimiu), *Alintare* (Augusta Dragomir) și *Flori albe* (Liviu Coman).

Este păcat că editura n-a indicat anii compunerii acestor lucrări, fiind vorba de un clasic al nostru care nu mai este în viață. Dar chiar fără precizări de calendar, se identifică originea lor prin anii '20, așadar în tineretea compozitorului. De pe atunci, el era stăpînit de ideea coborîrii cîntecului — a *liedului* așadar — în viața zilnică. O demonstrează melodicitatea generoasă a pieselor din caiet, din care de cea mai largă difuzare s-a bucurat *Crizanteme* (1920). Intuind contururile simboliste și sensibilitatea muzicală a versurilor lui Eftimiu, compozitorul le-a găsit o expresie de rafinament melancolic și tonul romanței tradiționale, evident cu un simț al nuanțelor de exprimare mai precis și cu o scriitură armonică solidă. El este, astfel, inițiatorul

unui alt fel de cîntec cu sorți de a fi receptat în mase, mai artistic, mai pur și mai nou față de romanța rarefiată ca formă și conținut muzical. Fără efortul de a fi personal, Drăgoi a creat un adevărat *cîntec* nou, de factură artistică, trecut demult în repertoriul interpreților de romanțe și avînd rostul de a innobilă genul, cu mult superior în posibilități, majorității strivitoare a producției apărute sub această etichetă.

Ciclul celor 10 cîntece pe versuri de Heine, deși datează din același an ca și *Crizanteme*, ilustrează fuziunea compozitorului cu spiritul cîntecelor populare. De la piesa *În Mai*, care este o horă ca ritmică, sau *Atît de drăgălașă*, unde cadența finală evocă tipul doinei bănățene, pînă la inflexiunile modale din întregul ciclu, *spiritul* cîntecelor nu descinde din sentimentalismul heinian, ci din folclorul nostru mult mai diferențiat, în ciuda facturii „romantice“ a acompaniamentului instrumental. Se pot găsi multe momente frumoase, de o expresie vocală rotundă și sensibilă la vers, în ciclul acesta, cu accente sincere și senine, cu ușoare chemări melancolice, dar mereu de o fermă aspirație spre lumină, ceea ce le recomandă singure repertoriului interpreților de lied.

Poate că intenția lui Sabin V. Drăgoi a fost, compunînd cîntecele sale pentru voce și pian, să-și mlădieze expresia și să-și apropie temele lirice pentru creația sa de mai târziu. Ar putea să vină în sprijinul presupunerii noastre și faptul că, ulterior, genul lipsește din creația sa. Cîntecul *Alintare* a fost compus în 1933, iar ultimul, *Flori albe*, pare să aparțină aceleiași perioade, deși nu-l socotim reprezentativ pentru arta lui Drăgoi.

În perspectivă istorico-estetică, reținem din caietul recent de cîntece limbajul organic, cu o savoare românească, expresie a unei sensibilități proprii, cu infiltrații din folclor și chiar cu un caracter folcloric. Eleganța scriiturii pianistice și alimentarea darnică a vocii cu melodii, eliminarea amănunțelor din acompaniament și delimitarea precisă a efortului vocal urmăresc realizarea unei expresii simple și comunicabile, în care vibrează puternic emoția trezită de poezie.

Cîntecele lui Sabin V. Drăgoi fac parte dintr-un capitol încă prea puțin răsfațat al creației muzicale românești și ele se înscriu în drumul ascendent al liedului nostru, care nu constă doar din virtuozitatea tehnică a scriiturii, ci în primul rînd din bogăția notațiilor muzicale și adîncimea conținutului lor emoțional, după calea indicată de Drăgoi însuși.

GEORGE SBĂRCEA